

Hylaeus punctatus, een nieuwe maskerbij voor België

David De Grave & Samuel De Rycke

Inleiding

Op 6 juni 2015 deden we, als leden van de Belgische bijen- en wespenwerkgroep Aculea een bijzondere ontdekking. Tijdens een inventarisatiedag van wilde bijen in Brussel werden verschillende individuen van *Hylaeus punctatus* ingezameld. Een primeur, want deze maskerbij werd tot nog toe niet eerder in België waargenomen. Meer zelfs, uit navraag bleek dat over de gehele Benelux slechts 1 waarneming bekend is uit 1967 te Echternach, Groothertogdom Luxemburg (mond. med. Alain Pauly en Hans Nieuwenhuijsen).

Hylaeus punctatus

De door ons ingezamelde individuen betroffen stuk voor stuk mannetjes. Karakteristiek voor mannetjes van soorten binnen het subgenus *Spatulariella*, waartoe *H. punctatus* en ook de in België beter verspreide en gekende *Hylaeus hyalinatus* behoort, is de vorm van het 8^e sterniet. Deze is gesteeld en eindigt in een ronde schijf. Het onderscheid tussen *H. hyalinatus* en *H. punctatus* zit hem in de breedte van de steel. Bij *H. hyalinatus* is het 8^e sterniet dun gesteeld (Fig. 1A), terwijl dit bij *H. punctatus* breed gesteeld is (Fig. 1B). Voorts hebben mannetjes *H. punctatus* een gereduceerde gezichtstekening die niet tot aan de inplanting van de antenneleden reikt (Fig. 1C) en is de soort 5-6 mm groot.

Habitat

H. punctatus werd oorspronkelijk omschreven als een soort typisch voor het Middellands Zeegebied met sporadische noordelijke zwervers (Dathe 1980), maar heeft ondertussen een areaal-noordgrens die

bij België ligt (mond. med. Ivo Raemakers; deze publicatie). Meer dan waarschijnlijk past deze soort dan ook in het rijtje van zuidelijke soorten die er onder invloed van de klimaatsopwarming in slagen om richting het noorden uit te breiden. Het klinkt hierbij aannemelijk dat warmte-eilanden als Brussel ideale locaties zijn voor zo'n warmteminnende soort om eerst te koloniseren.

In dit geval vermoeden we dat *H. punctatus* Brussel al enkele jaren gekoloniseerd heeft en daarbij een stabiele populatie heeft opgebouwd. Dit besluiten we op basis van de verschillende locaties waarop ze aangetroffen werden, die tot 1 kilometer uit elkaar liggen. Voorts heeft het er alle schijn van dat er geen al te hoge eisen aan het habitat gesteld worden. De locaties – een kerkhof, een park en een verruigde strook gras langs een voetpad (Fig. 2) – vertoonden niet meteen eenduidige overeenkomsten.

Figuur 2. Op deze locatie te Brussel werden meerdere individuen van *H. punctatus* aangetroffen. Foto David De Grave.

Onderzoek in Argentinië, waar *H. punctatus* bij ongeluk ingevoerd werd, toonde eerder ook al aan dat de soort graag lijkt te vertoeven in stedelijke omgevingen. Daarbij palmt de soort ook balkons tot meerdere verdiepingen hoog in (Roig-Alsina 2006). Gerichte zoekacties in Brussel zouden vanaf 2016 meer inzicht kunnen geven over de eisen die *H. punctatus* hier aan zijn habitat stelt.

Figuur 1. (A) *H. hyalinatus* sterniet 8 en genitaal. (B) *H. punctatus* sterniet 8 en genitaal. (C) *H. punctatus* kopstekening. Foto's David De Grave.

Voorstel Nederlandse naam

Op basis van onze waarnemingen veronderstellen we dat *H. punctatus*, zeker in zuidelijk België, al aanwezig is op andere locaties en dat het een kwestie van tijd is vooraleer waarnemingen buiten Brussel opduiken in de Benelux. Daarom willen we meteen ook een Nederlandse naam aan deze bij geven. Hiervoor stellen we de naam 'Stadsmaskerbij' voor. Refererend aan de vindplaats, het habitat waar de soort zich goed blijkt te voelen en met een knipooog naar de naamgeving van de nauw verwante Tuinmaskerbij (*H. hyalinatus*).

Dankwoord

Tot slot willen we Ivo Raemakers, Hans Nieuwenhuijssen en Alain Pauly bedanken voor de bevestiging van de determinatie en de zoektocht naar eerdere waarnemingen en collectiemateriaal van *H. punctatus* in de Benelux.

Summary

At 6 June 2015 were several specimens of *Hylaenus punctatus* collected in Brussels. This is a scoop, since this masked bee was not found in Belgium before. Only males were collected. They can be distinguished from other masked bees by the broad 8th sternite that ends in a round disc. Based on the different locations where individuals were found, we suspect that Brussels is already well colonized by this species that advances to the North. Further, no specific habitat requirements appear to be necessary. Finally, we present a Dutch name for this new Belgian masked bee species 'Stadsmaskerbij'.

Literatuur

- Dathe, H., 1980. Die Arten der Gattung *Hylaenus* F. in Europa (Hymenoptera: Apoidea, Colletidae). - Mitteilungen aus dem Zoologischen Museum in Berlin 56: 285-286.
- Roig-Alsina, A., 2006. *Hylaenus punctatus* (Brullé) (Colletidae), a palaeartic bee long established in South America. - Journal Hymenoptera Research 15(2): 286-289.